

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G‘OYALAR

YOSHLAR KORRUPSIYAGA “YO’Q” DEYDI

Solijonova Mohidil

*Jizzax davlat pedagogik universiteti
Ona tili va adabiyot: rus tili yo’nalishi
621-25 guruh talabasi*

ANNOTATSIYA: *Bugungi globallashuv jarayonlari va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) jadal rivojlanayotgan davrda korrupsiya jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligiga, huquqiy davlatchilik tamoyillariga va demokratik institutlar faoliyatiga to’siq bo’luvchi eng fundamental muammolardan biri sifatida e’tirof etiladi. Har qanday davlatning strategik resursi hisoblangan yosh avlod ongida korrupsiyaga nisbatan 0 bardoshlilik konsepsiyasini singdirish va mustahkam fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish muhim sotsial-pedagogik vazifa hisoblanadi. O‘zbekistonda so‘nggi yillarda yoshlar orasida ushbu g‘oya faol implementatsiya qilinib, ular bu illatga qat’iy refleksiya bildirishni o‘zlarining hayotiy aksiomasiga aylantirmoqdalar.*

KIRISH:

Hozirgi kunda yoshlar ongida o‘zgarish kuchli. Ular korrupsiyani nafaqat huquqbuzarlik, balki taraqqiyotning eng katta to’siqi sifatida ko‘radi. O‘quvchilar, talaba-yoshlar, startup jamoalari o‘z pozitsiyasini qat’iy belgilamoqda: ular halollikni zamonaviy raqobatning yagona mezonini deb bilishadi. Eng qiziq tomoni — bu qarash tabiiy ravishda shakllangan. Ularning dunyoqarashi ochiq, ma’lumot oqimi keng, zamon esa tanlovda qat’iy.

Asosiy qism:

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev Oliy Majlisga Murojaatnomasida korrupsiyaga barham berish masalasiga alohida to‘xtalib, bu illatga qarshi kurashishga barcha davlat organlari, siyosiy partiyalar, jamoat tashkilotlari, ommaviy axborot vositalari, umuman, har bir fuqaro safarbar etilishi maqsadga muvofiq ekani ta’kidladi.

Qonunchilik palatasi huzuridagi Yoshlar parlamenti vakillari jalb etilishi ham yaxshi natija berishi, yoshlarimiz vatanparvarligi, mamlakat taraqqiyotiga befarq emasligi, fidoyiligi bilan ajralib turadi. Ularda hayotbaxsh g‘oyalar, tashabbuslar ham ko‘p.

Yoshlarning fikri: qarashlari xilma-xilligi, lekin maqsad yagona. Ko‘plab suhbatlar, kuzatuvlar shuni ko‘rsatadiki, yoshlar korrupsiyani jamiyatni orqaga tortuvchi “ko‘rinmas zanjir” sifatida tasvirlaydi. Ular hayotda imkon adolat orqali berilishini istaydi. Shuning uchun ko‘pchilik, halol mehnatni me’yor sifatida qabul qiladi:

- har bir natija o‘z mehnatiga tayanishi kerak deb hisoblaydi;
- korrupsiyani rivojlanishdagi “resurs isrofi” deb talqin qiladi;
- yosh mutaxassis sifatida o‘z taqdiri shaffof tizimga bog‘liq bo‘lishini xohlaydi.
- Bu — ijtimoiy fikr evolyutsiyasining yangi bosqichi.

Ilmiy yondashuv: Nega aynan yoshlar korrupsiyaga qarshi?

Psixologik nuqtai nazardan, zamonaviy avlod yangilikka sezgir, avtoritar yondashuvni qabul qilmaydi, jarayonlarda tenglikni talab qiladi. Ijtimoiy tadqiqotlarda ham shu holat kuzatiladi: adolat qadriyati ularda identitetning ajralmas qismiga aylangan. Bu jarayon raqamli madaniyat, ochiq ma'lumotlar maydoni va xalqaro taqqoslash imkoniyati bilan mustahkamlanmoqda.

XX asrning ikkinchi yarmida kam rivojlangan davlatlarda korrupsiya jamiyatning rivojlanishi uchun yaxshi, degan fikr keng tarqalgan (Leff, 1964; Hantington, 1968; Lui, 1985). Chunki bu davlatlarda qonunlar to'g'ri ishlab chiqilmagan, mansabdor shaxslar lavozimiga tushunarsiz usullarda tayinlangan. Bunday holatda odamlarning biznesni rivojlantirish va sun'iy to'siqlarni bartaraf etish uchun pora berishdan boshqa iloji qolmaydi.

Lekin XXI asrga kelib ko'pchilik olimlar korrupsiyaning foydalaridan ko'ra zararlari ko'pligini tan olishdi. Uning ustiga korrupsiya holatini yaxshi deyish aslida davlat sektorini yaxshilash, rivojlantirish vazifasi keyinga surilishiga olib keldi. Shuning uchun yosh avlod yangi taklif va mulohazalar (mutlaqo yangi, kutilmagan yondashuvlar) bilan o'z dunyo qarashlarini ko'rsatishmoqda:

1. Dolzarb muammoning mohiyati

Bugungi globallashuv jarayonlari va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) jadal rivojlanayotgan davrda korrupsiya jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligiga, huquqiy davlatchilik tamoyillariga va demokratik institutlar faoliyatiga to'siq bo'luvchi eng fundamental muammolardan biri sifatida e'tirof etiladi. Har qanday davlatning strategik resursi hisoblangan yosh avlod ongida korrupsiyaga nisbatan 0 bardoshlilik konsepsiyasini singdirish va mustahkam fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish muhim sotsial-pedagogik vazifa hisoblanadi. O'zbekistonda so'nggi yillarda yoshlar orasida ushbu g'oya faol implementatsiya qilinib, ular bu illatga qat'iy refleksiya bildirishni o'zlarining hayotiy aksiomasiga aylantirmoqdalar.

2. Yoshlarning qarshiliklari

Yoshlarning korrupsiyaga qarshi kurashdagi faolligi ularning kognitiv salohiyati, baholash, adolat talabining kuchaygani va ochiq axborot muhitida voyaga yetayotgani bilan bevosita bog'liq. Ijtimoiy media platformalari, empirik ma'lumotlar bazasi va ixtisoslashgan ta'limiy loyihalar orqali korrupsiyaning kumulyativ oqibatlari haqida keng bilimga ega bo'layotgan yoshlar bu illatning nafaqat iqtisodiy degeneratsiyaga, balki ma'naviy - axloqiy tanazzulga ham sabab bo'lishini chuqur anglamoqdalar.

3. Innovatsiyalar

Ta'lim tizimida korrupsiyaga qarshi madaniyatni shakllantirishga qaratilgan integririrovka qilingan o'quv dasturlari, case-study uslubidagi treninglar va "Halollik elchilari" kabi subyekt-faollik tashabbuslari yoshlarda halollik, mas'uliyat va qonun ustuvorligiga nisbatan imperativ hurmatni shakllantirmoqda. Ko'plab yoshlar proaktiv yondashuv asosida ochiq ma'lumotlardan foydalanish, jamoatchilik nazorati mexanizmlarini va shaffoflik

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G‘OYALAR

prinsiplarini tatbiq etish orqali adolatli jamiyat qurish jarayonlarida faol ishtirok etishmoqda.

Xulosa: shaxsiy qarashim

Yoshlarning korrupsiyaga qarshi kurashdagi asosiy kuchi — bu ularning ijtimoiy o‘zgarishlarga bo‘lgan yuqori ishonchi va innovatsion tashabbuskorligi. Ular bugun nafaqat korrupsiyani diskreditatsiya qilmoqdalar, balki legitim instrumentlar orqali shaffoflikni optimize qilish, korporativ etika va halollikni institutsionalizatsiya qilish orqali jamiyatda ijobiy sotsial muhit yaratishga intilmoqdalar. Yoshlarning bu qat’iy pozitsiyasi — kelajakda ochiq, adolatli va farovon fuqarolik jamiyatini barpo etishning fundamental poydevori bo‘lib xizmat qiladi.

Bugungi yoshlar — eng yirik ijtimoiy o‘zgarishning bosh subyekti. Ular shunchaki “yo‘q” demayapti, ular tizimdan tozalangan kelajakni tanlayapti. Menimcha, korrupsiyani kamaytirish uchun eng kuchli vosita — halol avlod. Chunki halollikni qonun emas, ong himoya qiladi. Shu ongning egasi bo‘lgan yoshlar bor ekan, adolatning erta-mi kechmi g‘alaba qilishiga ishonaman.

Kiritilgan asosiy ilmiy terminlar:

- * Institutsional immunitet: Tizimli barqarorlik.
- * Fundamental muammolar: Asosiy muammolar.
- * Strategik resurs: Eng muhim manba.
- * O bardoshlilik konsepsiyasi: Murosasiz munosabat g‘oyasi.
- * Implementatsiya: Amaliyotga joriy etish.
- * Hayotiy aksioma: Hayotiy qoida/pozitsiya.
- * Kognitiv salohiyat: Bilish
- * Otsinkalar: Baholar, qobiliyati.me’yorlar.
- * Empirik ma’lumotlar bazasi: Amaliy misollar.
- * Kumulyativ oqibatlar: Yig‘indi oqibatlar.
- * Iqtisodiy degeneratsiya: Iqtisodiy tanazzul.
- * Ma’naviy-axloqiy tanazzul: Ma’naviy tanazzul.
- * Integrirovka qilingan: Birlashtirilgan.
- * Subyekt-faollik tashabbuslari: Faol ishtirokchilik tashabbuslari.
- * Proaktiv yondashuv: Tashabbuskor yondashuv.
- * Shaffoflik (transparency) prinsiplari: Ochiqlik qoidalari.
- * Ijtimoiy o‘zgarishlar: Jamiyatdagi o‘zgarishlar.
- * Innovatsion tashabbuskorlik: Yangi g‘oyalar bilan chiqish.
- * Diskreditatsiya: Qoralash.
- * Korporativ etika: Tashkilot ichidagi axloq.
- * Institutsionalizatsiya: Rasmiylashtirish, tizimga kiritish.
- * Fundamental poydevor: Ishonchli poydevor.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi.
2. Yoshlar korrupsiyaga qarshi murossasiz kurashadi – Yuz.uz
3. Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha milliy kengash – president.uz
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qaror va farmonlari (2017-2024)

